

u vinogradu

Očuvanje ugroženih domaćih sorata vinove loze

Autohtone sorte bogatstvo su svake države te čine jedinstven i prepoznatljiv proizvod što definitivno može biti i jest prednost na turističkom tržištu. U Hrvatskoj ekonomski značaj ima tek 15-tak autohtonih sorata vinove loze poput Plavca malog, Malvazije istarske ili Plavine, a taj bi broj zasigurno trebao biti veći.

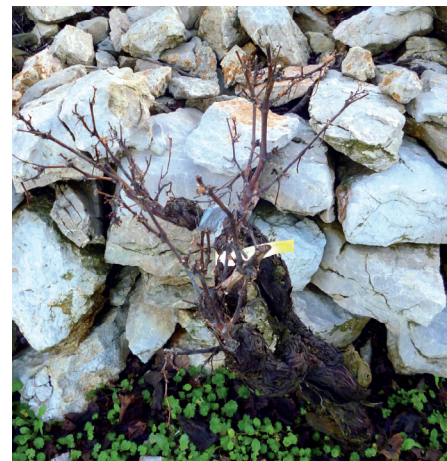
Jedan od uspješnih primjera međunarodne suradnje na području poljoprivrede jest europski projekt ERA 91/01 o očuvanju i uspostavi autohtonog i bezvirusnog sadnog materijala ugroženih sorata vinove loze u Hrvatskoj i Crnoj Gori, čiji je cilj bio pronaći i identificirati autohtone i udomaćene sorte, radi njihovog očuvanja (upis u europsku bazu sorata vinove loze) i s mogućnošću komercijalnog korištenja.

Rijetke i ugrožene sorte

Kroz dvije projektne godine, cilj tima stručnjaka iz Hrvatske pod vodstvom **prof. dr. Ivana Pejića** s Agronomskog fakulteta, te znanstvenika i stručnjaka iz Crne Gore, Njemačke i Austrije bio je, među ostalim, sakupiti rijetke i ugrožene sorte vinove loze u Hrvatskoj.

Dominacija svjetski poznatih sorata poput Chardonnaya i Cabernet Sauvignona i nepostojanje kvalitetnog sadnog materijala autohtonih sorata neki su od razloga zašto nekim sortama prijete nestanak iz proizvodnje.

Vinogradi su običeni na više lokacija diljem Hrvatske, od Šolte, Korčule i Hvara, Cresa i Krka pa do Zagorja i Moslavine. Sakupljene sorte prošle su kroz proces genetičke identifikacije kako bi se utvrdio njihov ispravan identitet te da li se možda ta ista sorta, samo pod drugim imenom, već uzgaja u nekoj vinogradarskom području. Ova se pojava naziva sinonimijom i čest je slučaj kod vinove loze.

Trsovi ugroženih sorata često su u lošem stanju

Napredno upravljanje genetskim resursima

Ampelografi su kroz vegetacijsku sezonu sustavno pratili i opisivali odabrane sorte, a od šest odabranih sorata (**Dobričić, Zlatarica blatska, Jarbola, Sansigit, Dišeća ranina i Sokol**) na-

Posebno razvijena žica
za primjenu u voćarstvu

 Arbolu®

www.arcelormittal.com/vineyardwire

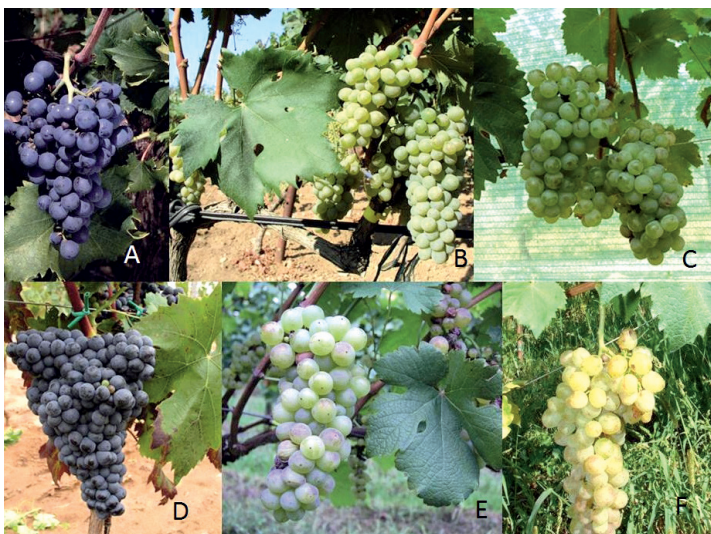
PA-VIN d.o.o., Večeslava Holjevca 20, 10450, Jastrebarsko
tel: 01/62-82-660, fax: 01/62-84-592
www.pavin.hr

ArcelorMittal

u vinogradu

Proučavane sorte vinove loze: A) Dobričić, B) Zlatarica blatska, C) Jarbola, D) Sansigot, E) Dišeća ranina, F) Sokol

pravljen je vino koje je zatim senzorički ocijenila stručna komisija. Sav sakupljeni biljni materijal podvrgnut je testiranju na ekonomski značajne viruse vinove loze. Onaj materijal koji se pokazao bez virusa („virus free“) cijepljen je u Njemačkoj na bezvirusne podloge.

Certificirani sadni materijal pohranjen je u kolekciji autohtonih sorata Agronomskog fakulteta i može služiti rasadničarima i vinogradarima kao pouzdani izvor sadnog materijala.

Kako bi se projekt približio javnosti, u rujnu je održana i jednodnevna stručna radionica na temu naprednog upravljanja s genetskim resursima i autohtonim sortama vinove loze.

Nabrojat ćemo ukratko samo neke od sorata evaluiranih kroz ovaj projekt, po najprije one od kojih se proizvelo i vino.

Proučavane sorte

Prije dolaska filoksere, sorta **Dobričić** sa Šolte bila je veoma rasprostranjena.

dojam na ocjenjivače. Dobričić i Zlatarica blatska su isto tako poznati roditelji veoma važnih dalmatinskih autohtonih sorata: Dobričić je tako roditelj Plavca malog, naše najvažnije crne sorte, a Zlatarica blatska roditelj Pošipa, vrhunske bijele sorte Dalmacije.

Jarbola je vrlo rijetka, bijela sorta, s dobrim potencijalom, koju nailazimo na području Primorsko-goranske županije.

Sorta **Sansigot**, inače porijeklom s otoka Suska, odlikuje se s nekim dobrim osobinama, pa tako unatoč tome što je grozd zbijen, *Botrytis* ga ne napada.

Jedna od dvije kontinentalne sorte proučavane kroz ovaj projekt je **Dišeća ranina**, sorta koju nalazimo prvenstveno u nekim starim vinogradima Moslavine. Također je karakterizira ženski cvijet (većina sorata vinove loze ima dvospolan cvijet), a poznata je po aromi.

Sorta **Sokol** se u zapisima franjevačkog samostana u Klanjcu spominje početkom 20.st., a od nestajanja ju je spasila nekolicina vinogradara. Danas je stanje ove sorte daleko bolje, jer se po-

Zbog svoje intenzivne boje, koristila se i kao bojadiser. Za **Zlataricu blatsku**, veoma rijetku sortu s otoka Korčule, postoje teškoće u proizvodnji: ženski cvijet i shodno tome nizak prinos te osjetljivost na bolesti. No ono što je nekad problem u vinogradu može biti prednost u podrumu pa je tako njezino vino ostavilo najbolji

Genetička identifikacija sorata

kušava revitalizirati i kroz druge projekte gdje je također potvrđen njezin visok potencijal. Genetičkom identifikacijom utvrđeno je da je pravo porijeklo ove sorte južni Tiro, gdje je cijenjena više kao zobatica. Sorta vrlo rano dozrijeva, a može se koristiti i kao vinska i kao stolna sorta. Danas se uzgaja pod 70-tak različitih imena diljem Europe poput 'Luglienga bianca' i 'Lignan blanc'.

Proučavanjem stare literature otkriveno je da se u prošlosti uzgajala ne samo u Hrvatskom zagorju, već diljem Hrvatske. Međutim, nisu je zvali Sokol već Karmelitanka bijela, a iz nepoznatog je razloga gotovo nestala iz hrvatskih vinograda.

Uspješna revitalizacija

Primjer uspješne revitalizacije kroz druge projekte jest Crljenak kaštelanski. U 15. stoljeću je pod imenom Tribidrag bio najraširenija sorta vinove loze u Dalmaciji, da bi se njegova brojnost u 20.stoljeću svela na nekolicinu trsova. Nakon otkrića da je genetički ista kao u SAD-u daleko više cijenjena sorta Zinfandel, danas se proizvodi na oko 80 hektara, a zanimanje za njega i dalje raste.

Za nadati se je da će ovakvih pozitivnih primjera biti čim više, a projekti poput ovog prvi su korak na tom putu.

Maja Žulj Mihaljević, dipl. ing.
Agronomski fakultet u Zagrebu

SE-KRA d.o.o., Neretvanska 20, 10361 Sesevski Kraljevec
Maloprodaja i Veleprodaja tel.: 01 / 2047 888 tel./fax: 01 / 2047 999

SEKRA

www.se-kra.hr

MALOPRODAJE:
Vrbovec 01 / 2791 591
Sisak 044 / 741 343
Glina 044 / 882 300
P.C. Mirkovci 032 / 326 980

